

ДЕГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУЧАСНА СВІТОВА ТЕНДЕНЦІЯ

DEGLOBALIZATION AS A CONTEMPORARY WORLDWIDE TREND

Теленко О.М.,

кандидат політичних наук,

orcid.org/0000-0003-0455-8274доцент кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби
Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті зазначено, що деглобалізація як сучасна світова тенденція відбувається паралельно з глобалізацією і окреслюється дедалі чіткіше. Серед характерних ознак деглобалізації виокремлено фрагментацію світу та зміцнення ролі національних держав на міжнародній арені. Названо чинники, які вплинули на посилення деглобалізаційного тренду. Наголошено, що деглобалізація зумовлює зменшення взаємозалежності різних акторів та створює умови своєрідної адаптації до негативних аспектів глобалізації. Цікаво, що обидва процеси, і глобалізація, і деглобалізація, можуть відбуватися в одних і тих самих сферах паралельно, при цьому найчіткішою деглобалізація є в економічній сфері, що пов'язано з митною політикою низки держав. Окреслено вплив рещорингу на формування і розвиток деглобалізаційного тренду.

У статті висвітлено хвилеподібний характер розвитку світу, розмежовано хвилі глобалізації та деглобалізації, зокрема зазначено, що початок нинішньої хвилі деглобалізації пов'язаний зі світовою фінансовою кризою 2008–2009 рр. Перелічено події, які суттєво вплинули на розвиток деглобалізації, серед яких Брекзит, перемога на виборах президента Дональда Трампа в 2016 і 2024 рр. у США та Жаїра Болсонару в 2018 р. у Бразилії. У період пандемії COVID-19 глобалізаційний і деглобалізаційний тренди розвивалися паралельно. Зміцнення деглобалізаційного тренду пов'язане з послабленням ролі міжнародних інституцій у вирішенні глобальних проблем. Увагу зосереджено на деглобалізаційній політиці Дональда Трампа та можливому ослабленні позицій США на міжнародній арені як її наслідку. Підкреслюється, що в політиці таких держав, як Росія, Китай та Індія, спостерігається відхід від співпраці в межах глобальних структур. У статті перелічені ризики, які спричиняє деглобалізація і які загрожують не лише економічній сфері, а й політичній, міграційній, технологічній та соціальній сферам. Визначено можливі переваги деглобалізації, однак підкреслено, що адекватно оцінити цей процес людство зможе лише з часом, з урахуванням усіх плюсів і мінусів розвитку нинішнього періоду і, швидше за все, повернеться до активнішого процесу глобалізації на основі циклічності розвитку світу.

Ключові слова: деглобалізація, глобалізація, фрагментація, США, пандемія, Брекзит.

In the article it is stressed that deglobalization as a modern world trend is taking place in parallel with globalization and is becoming more and more clear. Fragmentation of the world and strengthening of the role of nation-states on the international arena are among peculiar features of deglobalization. Factors which influenced on the strengthening of deglobalization are highlighted in the article. It is stated that deglobalization causes a decrease of interdependence of various actors and creates conditions of a special adaptation to the negative aspects of globalization. It is interesting that both processes, globalization and deglobalization, take place simultaneously in the same spheres. Deglobalization is most evident in the economic sphere and this is due to the tariff policy of a number of states. It is outlined an influence of reshoring on the formation and development of deglobalization trend.

A cyclical nature of global development is outlined in the article. Waves of globalization and deglobalization are delineated. It is stressed that the beginning of contemporary wave of deglobalization is connected with the global financial crisis 2008–2009. Events that had a significant impact on the development of deglobalization are listed. The Brexit, Donald Trump's victory in the presidential elections in 2016 and 2024 in the US and Jair Bolsonaro's in 2018 in Brazil are among them. During the pandemic COVID-19 globalization and deglobalization developed in parallel. Strengthening of deglobalization is connected with the weakening of the role of international institutions in the resolution of global problems. The attention on deglobalization policy of Donald Trump and a possible weakening of the United States' position on the international arena as a result is drawn. It is highlighted that a shift away from cooperation within global structures in the policy of Russia, China and India is observed. Risks caused by deglobalization are specified in the article. They threaten not only the economic sphere but also political, migration, technological and social spheres. Possible benefits of deglobalization are identified. It is outlined that society will be able to evaluate the process of deglobalization over time taking into account its advantages and disadvantages and will likely return to a more active globalization in accordance with the cyclical nature of world development.

Key words: deglobalization, globalization, fragmentation, USA, pandemic, Brexit.

Постановка проблеми. В останні роки деглобалізація як тенденція розвитку світу окреслюється доволі чітко. Вона вже охопила не лише міжрегіональний і міждержавний рівні, а й рівень окремої людини. Початково ця тенденція була помічена в економічній сфері, однак дедалі сильніше проявляється і в інших. Особливо виразною вона була під час пандемії COVID-19, коли стало зрозуміло, наскільки небезпечною може бути взаємозалежність, характерна для протилежного тренду – глобалізації. Адже саме внаслідок глобалізації і пожвавлення міграційних процесів небезпечний вірус стрімко поширився по всьому світу. На території Європи одними з найяскравіших проявів деглобалізації є вихід Великої Британії з Європейського Союзу та російсько-українська війна. На розвиток деглобалізації впливають популізм і націоналізм, характерні для багатьох держав, а також авторитаризм, який передбачає обмеження політичних і громадянських свобод.

Актуальність теми зумовлена необхідністю вивчення процесів, що відбуваються в сучасних міжнародних відносинах. Розуміння суперечливості розвитку сучасного світу, у якому на фоні глобалізації відбувається протилежна тенденція деглобалізації, дасть можливість людству краще адаптуватися до змін, сформувані нові моделі поведінки. До того ж всебічне дослідження деглобалізації сприятиме усвідомленню ризиків, які вона тягне за собою, та виробленню механізмів пом'якшення їхніх наслідків. Це також допоможе використати можливі переваги деглобалізації на свою користь. Аналіз причин зміцнення деглобалізаційного тренду дасть змогу своєчасно виявити негативні аспекти глобалізації й усунути їх у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток деглобалізаційної тенденції у сучасному світі вимагає активних розвідок у цьому напрямі. Окремі аспекти деглобалізації досліджують як українські, так і закордонні вчені, а погляди коливаються від негативного сприйняття цієї тенденції до спроб знайти позитивні аспекти в ній з метою використання їх на користь розвитку світу. Про деглобалізацію писали В. Белло, О. Білорус, Х. Г. Варгас-Ернандес, В. Власов, Дж. Воллес, С. Гасанов, Ч. Келлер, М. Корнпробст, Р. Марольд, П. Салон, А. Сетіяван, Г. К. Тхакур, Дж. Фільбермаєр, І. Ханін. Дослідники зосереджують свою увагу на сутності поняття «деглобалізація», акцентують на її економічній складовій, дискутують про те, наскільки сильно проявляється деглобалізаційна тенденція зараз, вивчають чинники, які впливають на її розвиток, а також розглядають її можливі наслідки.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Порівняно з темою глобалізації, яка достатньо добре розроблена у науковому

дискурсі і висвітлена в літературі, тему деглобалізації можна віднести до малодосліджених попри те, що прикладів безпосередніх її проявів є чимало. Посилення деглобалізації, яке зараз спостерігає людство, вимагає дослідження її сутнісних характеристик, аналізу циклічності цього процесу в історичному контексті, а також визначення ризиків, які тягне за собою цей процес. Найбільш вивченою є економічна складова деглобалізації, що закономірно, враховуючи те, що саме в економічній сфері вона проявляється найчіткіше. Водночас важливо дослідити цей процес і в політичній площині, адже саме від політичних рішень урядів держав і міжнародних структур залежить вектор розвитку сучасного світу, а також у соціальній сфері, від якої залежать відносини між людьми з різних континентів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідити деглобалізацію як одну із тенденцій сучасного розвитку світу за умов фрагментаційних та ізоляціоністських процесів, які спостерігаються останнім часом у міжнародних відносинах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні паралельно з процесом глобалізації, який передбачає універсалізацію та уніфікацію світу, відбувається процес деглобалізації, що включає фрагментацію світу, зменшення взаємозалежності різних міжнародних акторів, зростання ролі національних держав, орієнтацію на локальний рівень ухвалення політичних рішень та прикордонний контроль [1, с. 1]. Хоча глобалізацію як процес зупинити вже неможливо, однак низка «викликів і загроз, пов'язаних із політичним, імміграційним, пандемічним, кліматичним, економічним та торговельним шоками» в останні роки сприяла переосмисленню процесів взаємозалежності та універсалізації світу у бік ізоляції та інкапсуляції [2, с. 13]. З одного боку, такі проблеми, як боротьба з міжнародною злочинністю та зміною клімату, й надалі вирішуються спільними зусиллями міжнародного співтовариства, що є ознакою продовження глобалізації, а з іншого, – у світі пожвавлюються протекціоністські тенденції, постають проблеми з ланцюгами постачання товарів і послуг, активізується технологічне суперництво, скорочуються обсяги іноземних інвестицій, що свідчить про деглобалізацію [1, с. 1].

Аналізуючи деглобалізацію, дослідники часто порівнюють її з глобалізацією, зіставляючи переваги та недоліки обох явищ, а також з'ясовують, які особливості розвитку глобалізації спричиняють посилення деглобалізаційного тренду. Сучасні міжнародні відносини характеризуються тим, що тоді як в одних сферах триває глобалізація з притаманною їй уніфікацією та універсалізацією, в інших спостерігається зменшення взаємозалежності різних акторів. До того ж сучасний

розвиток ускладнений тим, що і глобалізація, і деглобалізація можуть проявлятися в одних і тих самих сферах паралельно. Можна стверджувати, що деглобалізація – це не просто протилежний до глобалізації тренд, а своєрідний спосіб адаптації до негативних наслідків глобалізації, які людство відчуло в останні десятиліття і намагається до них пристосуватися.

Вагомий внесок у концептуалізацію терміна «деглобалізація» зробив 2001 р. засновник міжнародної неурядової організації «Focus on the Global South» Волден Белло, трактуючи його як такий, що має позитивну конотацію [3, с. 1; 4, с. 43]. На думку В. Белло, «деглобалізація не є синонімом виходу зі світової економіки. Вона означає процес реструктуризації світової економічної і політичної системи в такий спосіб, щоб та сприяла розвитку місцевих і національних економік, а не їхній деградації. Деглобалізація означає перетворення глобальної економіки з такої, що об'єднана навколо потреб транснаціональних корпорацій, на таку, що об'єднана навколо людей, націй і громад» [3, с. 1]. З трактування деглобалізації В. Белло випливає, що цей процес спрямований на зменшення ролі в світі транснаціональних корпорацій як символу глобалізації на користь інших гравців на міжнародній арені.

Деглобалізація проявляється насамперед в економічній сфері, а її ознаками є збільшення торговельних бар'єрів, скорочення обсягів прямих іноземних інвестицій, локалізація глобальних ланцюгів постачання, посилення державного регулювання, а також поглиблення геополітичної напруженості, зумовленої запровадженням обмежень і мит на товари інших держав [5]. Так, взаємне підвищення мит передусім зачепило США та Китай після повторного приходу Д. Трампа до влади на початку 2025 р. Однак навіть традиційні американські союзники на кшталт європейських держав постраждали від митної політики за правління цього президента.

Характерною ознакою деглобалізації є решоринг, тобто повернення частини зарубіжних виробничих потужностей компаній з інших країн або в материнську юрисдикцію, або до прилеглих країн [6, с. 44–45]. У зв'язку із деглобалізаційним курсом Дональда Трампа процес решорингу зачепив низку американських компаній, зокрема корпорацію Apple, виробників мікрочипів Intel і Nvidia, лідера автомобільної галузі Tesla та фармацевтичного гіганта Johnson&Johnson. Американський протекціонізм вплинув на регіоналізацію та націоналізацію ланцюгів постачання не лише американських компаній, а й на південнокорейські компанії Hyundai Motors і Samsung Electronics, японську Honda Motors, тайванського виробника мікросхем TSMC та французьку фармацевтичну компанію Sanofi [7]. Отже, деглоба-

лізація поширюється подібно до глобалізації, за якої процеси в одній країні чи регіоні впливають на процеси в інших. Крім того, саме глобалізація, в основі якої лежить взаємозалежність, впливає на розвиток протилежної тенденції.

Хвилеподібний характер як глобалізаційного, так і деглобалізаційного трендів відзначають багато дослідників. Перша хвиля глобалізації почалася після наполеонівських воєн на початку XIX ст. і тривала до Першої світової війни. Тоді у світовій торгівлі та фінансах ключову роль відігравала Британська імперія. З 1850-х років почався активний процес індустріалізації, урбанізації, а також стрімкий розвиток нових транспортних і комунікаційних технологій. У 1914–1945 рр. на зміну хвилі глобалізації прийшла хвиля деглобалізації, зумовлена двома світовими війнами, економічною депресією та торговельним протекціонізмом [8; 9; 10].

Друга хвиля глобалізації – це період 1945–2008 рр. Вона характерна зростанням обсягів світової торгівлі, створенням міжнародних інституцій та укладенням угод на кшталт Міжнародного валютного фонду, Світового банку та Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ). У цей період входив і етап «гіперглобалізації», що ознаменувався розпадом СРСР, процесами приватизації й дерегуляції, а також активним розвитком інформаційних і комунікаційних технологій [10; 11]. З часу світової фінансової кризи 2008–2009 рр. і дотепер нових обертів почала набирати деглобалізація. Це проявляється у сфері світової торгівлі, яка протягом двох десятиліть до кризи випереджала глобальне зростання ВВП. Тепер зростання світової торгівлі почало уповільнюватися і за темпами відстає від виробництва [10; 12, с. 249–250]. До знакових подій, які вплинули на посилення деглобалізації, можна віднести референдум щодо Брекзиту у Великій Британії 2016 р., перемогу на виборах президента Дональда Трампа у США 2016 р. та Жаїра Болсонару у Бразилії 2018 р. [4, с. 45]

Усвідомлення негативних наслідків глобалізації посилюється під час пандемії COVID-19, оскільки тоді стало очевидним, наскільки небезпечною може бути надмірна залежність від товарів і послуг інших країн у зв'язку із порушенням роботи глобальних ланцюгів постачання. Це поштовхнуло дискусії навколо проблеми деглобалізації, а також зміцнило бажання держав розвивати внутрішнє виробництво задля зменшення залежності від іноземних постачальників. Водночас під час пандемії COVID-19 стало зрозуміло, наскільки скоординована співпраця різних держав та вироблення спільних рішень необхідні при вирішенні глобальних проблем [5]. Висновки, винесені з періоду пандемії, свідчать про необхідність балансування між процесами глобалізації та

деглобалізації, коли держави націлені на скоординовану діяльність задля вирішення міжнародних проблем в одних випадках і зосереджені на власному розвитку в інших.

Деглобалізаційний період у сучасному світі певною мірою зумовлений неготовністю урядів до співпраці в межах міжнародних організацій. До прикладу, зараз спостерігається криза усієї системи Організації Об'єднаних Націй. Так, через внутрішні суперечності та бюрократизацію ООН не змогла зупинити російсько-українську війну, а Всесвітня організація охорони здоров'я – ефективно боротися з пандемією [9].

Про наявність деглобалізаційного тренду в останні роки свідчать вихід Великої Британії з ЄС, війна Росії проти України, авторитаризм у Китаї, популізм у США [1, с. 1]. До нових проявів деглобалізації можна віднести оголошення 7 січня 2026 р. Д. Трампа про вихід США з 66 міжнародних організацій, визнаних американською адміністрацією «марнотратними, неефективними і такими, що завдають шкоди» [13]. Це організації, які опікуються проблемами зміни клімату, охорони навколишнього середовища, прав людини, гендерних питань і міграційних процесів, 31 організація із заявлених входить до системи ООН. Зважаючи на те, що Сполучені Штати Америки є фінансовим донором багатьох з цих організацій, така політика може призвести до ослаблення позицій США як впливової держави світу, або ж спровокувати занепад світового порядку, сформованого після 1945 р. та створення нових міжнародних інституційних структур [13].

Однією із нещодавніх ідей Д. Трампа є створення нової міжнародної організації «Ради миру», яку планується залучити для врегулювання затяжних конфліктів, насамперед конфлікту в Секторі Газа між Ізраїлем та угрупованням ХАМАС. Хоча на перший погляд ця ідея має об'єднувальну мету, вона все ж належить до деглобалізаційного тренду, оскільки базується на створенні структур, у яких держави відстоювали б свої національні інтереси на противагу глобальним.

До деглобалізаційної політики США долучаються Росія, Китай та Індія, які дедалі виразніше орієнтуються на двосторонні й регіональні формати. До того ж Росія та Китай доволі частіше уникають багатосторонніх каналів співпраці. Це свідчить про поступовий відхід від глобальної співпраці і про поглиблення суперництва між державами [13]. Проявом деглобалізації є жорсткий контроль та обмеження використання мережі «Інтернет» з боку Китаю на його території [9]. За умов поширення деглобалізаційного тренду держави діють за принципом доміно: певні ізоляціоністські кроки однієї держави на міжнародній арені провокують аналогічні кроки іншої. А це, своєю чергою, породжує нестабільність усієї світової системи [14].

Деглобалізація тягне за собою ризики у низці сфер. У економічній сфері це потенційне зростання витрат на виробництво, ускладнення доступу до сировини та інших ресурсів, необхідних для виробництва, потенційне зростання економічної нестабільності, посилення торговельних бар'єрів і тарифів. У політичній сфері – це зменшення готовності до співпраці з таких питань, як зміна клімату чи економіка, а угоди, укладені стосовно глобальних питань, за умов деглобалізації можуть надовго залишатися невирішеними через незацікавленість держав у їхньому вирішенні і зосередженість насамперед на питаннях, які стосуються їх безпосередньо. У міграційній сфері може загостритись вороже ставлення до іммігрантів та біженців, що, своєю чергою, штовхатиме уряди до запровадження різноманітних обмежень щодо працевлаштування або отримання притулку за кордоном. У сфері технологій деглобалізація може сповільнити або навіть зупинити технологічний розвиток світу, який вимагає тісної співпраці між державами, а це, своєю чергою, може вплинути на спроможність людства вирішувати глобальні проблеми. У соціальній сфері ризиком є зростання ксенофобії або відкритої ворожості до інших культур і народів. Деглобалізація може призвести до зменшення мобільності людей, що обмежить їх доступ до ресурсів, які знаходяться в інших частинах світу [15].

Водночас деглобалізація має й переваги. Оскільки деглобалізація передбачає зменшення залежності урядів, бізнесу, а також простих людей від інших країн і регіонів щодо забезпечення товарами й послугами, вона стимулює розвиток національної промисловості і робить її менш вразливою до тих процесів, які відбуваються поза межами національних кордонів [15]. Стимулювання розвитку місцевого виробництва сприяє збільшенню кількості робочих місць у рідній державі і розширює можливості працевлаштування. Зі скороченням обсягів транспортування товарів і послуг з інших держав і регіонів може поліпшитися стан навколишнього середовища. А скорочення міжкультурних обмінів сприятиме збереженню культурної ідентичності. Через ослаблення міграційних процесів зменшаться ризики поширення небезпечних хвороб. Ослаблення глобальних інституцій може призвести до швидшого вирішення політичних питань у двосторонніх форматах або із залученням лише зацікавлених учасників.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. У сучасному світі деглобалізаційна тенденція проявляється доволі виразно. Її характерною ознакою є те, що вона відбувається на фоні глобалізації, яка триває. Деглобалізація проявляється у різних сферах та на різних континентах. Найчіткіше її можна помітити в економіці,

однак і в політичній, екологічній, міграційній, технологічній та інших площинах є приклади, які свідчать про роз'єднаність світу та слабкість глобальних інституцій у вирішенні важливих проблем. Деглобалізацію часто пов'язують з політикою США за президентства Дональда Трампа, однак її ознаки можна помітити й у політиці інших держав, зокрема Китаю, Росії, Індії, Великої Британії, а також на прикладі тих процесів, які відбуваються в міжнародних відносинах. Зважаючи на циклічний характер розвитку світу, з часом людство усвідомить недоліки деглобалізації так

само, як колись усвідомило недоліки глобалізації, і знову перейде до активнішої фази співпраці і вдосконалення глобального рівня міжнародних відносин. Подальше вивчення деглобалізаційного тренду є важливим задля кращого розуміння його переваг і недоліків і на цій основі формування висновків для побудови правильної стратегії поведінки за умов нестабільності та порушення глобальних зв'язків. Важливим також є вивчення проявів деглобалізації в кожній сфері зокрема та порівняння її наслідків у регіонах, які цей процес зачепив найбільше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Grajewski M. Deglobalisation : Briefing № PE 739.219/ European Parliamentary Research Service. Luxembourg: European Parliament, 2022. 4 p. URL: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739219/EPRS_BRIE_TT_739219_Deglobalisation_final.pdf (Last accessed: 03.02.2026).
2. Білорус О. Г., Власов В. І., Гасанов С. С., Ханін І. Г. Кінець ери глобалізації, деглобалізація, «нова» глобалізація чи перехід до ноосферного співрозвитку? *Фінанси України*. 2020. № 10. С. 7–23. DOI: 10.33763/finukr2020.10.007
3. Salón P. Deglobalization. Notes for the Debate. *Systemic Alternatives*. 2014. 11 p. URL: <https://systemicalternatives.org/wp-content/uploads/2014/08/deglobalization-a4-small-file-size.pdf> (Last accessed: 03.02.2026).
4. Vargas-Hernández J. G. Nationalism and populism as the driving forces of economic deglobalization, regionalism and localism processes. *Revista Nicolaita de Estudios Económicos*. 2021. Vol. XVI. № 2. P. 41–54. DOI: 10.33110/mee.v16i2.328
5. The Evolution of Deglobalization. *S&P Global*. URL: <https://www.spglobal.com/en/research-insights/market-insights/geopolitical-risk/evolution-of-deglobalization> (Last accessed: 03.02.2026).
6. Гамалій С. В., Довгань В. І. Інструменти державної підтримки рещорингу. *Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації* : зб. тез V Міжнар. наук.-практ. конф. Хмельницький : Університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 44–47. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6b251611-2a4c-4421-ab47-dcaa293d3972/content> (дата звернення: 03.02.2026).
7. Bello W. Deglobalization, Towards the Right or Left? *Foreign Policy in Focus*. 30.09.2025. URL: <https://fpif.org/deglobalization-towards-the-right-or-left/> (Last accessed: 03.02.2026).
8. Deglobalization: The Past and Future. *Nomura*. 2020. URL: <https://www.nomuraconnects.com/focused-thinking-posts/deglobalization-the-past-and-future/> (Last accessed: 03.02.2026).
9. Kornprobst M., Wallace J. What is deglobalization? *Chatham House*. 18.10.2021. URL: <https://www.chathamhouse.org/2021/10/what-deglobalization> (Last accessed: 03.02.2026).
10. What is deglobalization? Finding opportunity in change. *RSM*. 04.01.2018. URL: <https://www.rsm.global/insights/finding-opportunity-in-change/what-is-deglobalisation> (Last accessed: 03.02.2026).
11. Keller Ch., Marold R. Deglobalisation: What You Need to Know. *World Economic Forum*. 17.01.2023. URL: <https://www.weforum.org/stories/2023/01/deglobalisation-what-you-need-to-know-wef23/> (Last accessed: 03.02.2026).
12. Filbermayr G. Deglobalization: Reasons and Effects. *Econst Voice*. 2023. № 20 (2). P. 249–253. DOI: 10.1515/ev-2023-0064
13. Thakur H. K. The US withdrawal from 66 global organisations bells danger to Multilateralism. *Modern Diplomacy*. 15.01.2026. URL: <https://moderndiplomacy.eu/2026/01/15/the-us-withdrawal-from-66-global-organisations-bells-danger-to-multilateralism/> (Last accessed: 03.02.2026).
14. Setiawan A. Artificial Intelligence and The Prospect of De-Globalization. *Modern Diplomacy*. 23.04.2025. URL: <https://moderndiplomacy.eu/2025/04/23/artificial-intelligence-and-the-prospect-of-de-globalization/> (Last accessed: 03.02.2026).
15. Political Risk by Deglobalization. *Geopolitical Futures*. 09.03.2023. URL: <https://geopoliticalfutures.com/learn-with-gpf/political-risk-by-deglobalization/> (Last accessed: 03.02.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 29.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.03.2026